

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om vissa regleringar av vattenägor**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att till lagen om vissa regleringar av vattenägor fogas stadganden om en utvidgning av inlösningsrätten i sådana fall då lägenheter i byar som inte äger vattenområden från och med det att rågång mellan byar förrättats i ett vattenområde har fiskat på ett visst vattenområde som hör till en annan by. Det föreslås dessutom att förfarandet vid betalningen av inlösningsersättningar för vattenägo-regleringar förenklas.

På grund av en organisationsändring vid lantmäteriverket föreslås samtidigt en ändring av vissa stadganden som gäller uppgiftsfördelningen mellan kartverks- och dataservicebyrån samt lantmäteribyran vid vattenägoregleringsförrättningar. Enligt propositionen skall lantmäteribyran sköta alla uppgifter i samband med en sådan förrättning.

Lagen avses träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och ändringsförslag

1.1. Utvidgad inlösningsrätt

Lagen om vissa regleringar av vattenägor (31/80), nedan vattenägoregleringslagen, har varit i kraft i över tio år. Syftet med lagen är att inom dess tillämpningsområde, dvs. i kommunerna i S:t Michels, Kymmene, Kuopio, Norra Karelen och Mellersta Finlands län, möjliggöra reglering av vattenområden och tilländningar för åstadkommande av en bättre skiftesläggning. Vid regleringarna försöker man byta och lösa in vattenområden så att varje by eller, om vattenområdet inte tillhör en by, varje ägare får sitt vattenområde så att det ligger utanför byns eller ägarens strand.

I 12 kap. 4 § jordabalken och i 1 § lagen innefattande bestämmelser om råskilnad i vatten och skifte af vattenområde (31/02, i det följande lagen om råskilnad i vatten) avses med by till vilken ett vattenområde hör en bolby före storskiftet, en därmed jämförbar grupp av hemman, ett enstaka hemman eller annan enhet som kan anses vara den ursprungliga ägaren till ett oskiftat vattenområde (vattenrättslig by).

Enligt stadgandena i fråga har varje by av

det nämnda slaget, som ligger vid stranden av ett vattenområde, ett eget vattenområde. Rån mellan de byar som ligger vid stranden bestäms så att var och en råder över den del av vattnet som är närmare egen strand än annans. Då rågång mellan byar förrättades i vattenområden i början av 1900-talet skulle de i jordabalken och lagen om råskilnad i vatten fastställda grunderna iakttagas vid rågången. Vid dessa s.k. vattenomkretsrågångar borde sålunda den ursprungliga byindelningen ha beaktats då man bestämde vattenrättsliga byar och rårna borde ha uppgåtts mellan de vattenrättsliga byarna.

Vid de storskiften som verkställdes före vattenomkretsrågångarna skiftades endast jordområden. Vid storskifte bildade man ofta skifteslag enligt ändamålsenlighetsaspekter så att ett skifteslag kunde omfatta en bolby men även flera bolbyar eller en bolby jämte en del av någon annan by. Vid storskifte kallades ett sådant skifteslag som omfattade ägor i flera byar för samfällighet. Om en by däremot var för stor för att på ett lämpligt sätt kunna behandlas som en helhet vid storskiftet, kunde byns område delas upp i skifteslag för att storskifte skulle kunna verkställas på ett ända-

målsenligt sätt, i varje skifteslag vart för sig.

På grund av sätten att verkställa storskifte motsvarar ett skifteslag från storskiftet inte alltid en sådan ursprunglig by till vilken hör ett vattenområde enligt jordabalken och lagen om råskillnad i vatten. Då man förrättade vattenomkretsrågångar uppgick man ofta rårna mellan storskiftets skifteslag, utan att det undersöktes om dessa skifteslag överensstämde med vattenrättsliga byar. Om en samfällighet vid storskiftet har omfattat en eller flera byar, har rårna således uppgåtts för denna helhet vid en vattenomkretsrågång fastän de borde ha bestämts och uppgåtts särskilt för varje vattenrättslig by. I rättspraxis har ny rågång i vissa fall förordnats senare för att rätta till eller komplettera en bristfälligt verkställd vattenomkretsrågång.

Särskilt problematiska är de fall då en samfällighet vid storskiftet har omfattat sådana byar eller delar av byar till vilka enligt jordabalken och lagen om råskillnad i vatten överhuvud taget inte hör något eget vattenområde därför att de inte ligger vid stranden till ett sådant. Sådana fall där en samfällighet har omfattat flera byar som ligger vid stranden till olika vattenområden är också problematiska. I dessa fall har det vanligen i de handlingar som gäller rågången felaktigt antecknats att vattenområdet hör till alla de byar som ingick i samfälligheten vid storskiftet, då denna samfällighet har utgjort grund för vattenomkretsrågången, även om frågan om vad som är en vattenrättslig by inte har avgjorts vid förrättningen. Denna fråga avgjordes i allmänhet inte vid vattenomkretsrågångsförrättningarna.

I praktiken har det dessutom hänt att en by har anvisats ett eget vattenområde vid vattenomkretsrågången, fastän något vattenområde över huvud taget inte hör till byn enligt jordabalken och lagen om råskillnad i vatten.

De ovan beskrivna omständigheterna har i vissa fall lett till att lägenheterna i en by som inte äger något vattenområde i god tro, men utan laglig rätt, sedan vattenomkretsrågången har fiskat inom ett vattenområde som hör till en annan by. Ofta har sådant fiske pågått i 60—80 år, ibland även längre.

Då verkställandet av en vattenägoreglering baserar sig på en förrättning som anhängiggörs på myndigheternas initiativ och då situationen för fiskets del utan sådana förrättningar uppenbarligen skulle förbli oförändrad, föreslås att till lagen av billighetsskäl fogas ett stad-

gande om att lägenheter i en by som inte äger något vattenområde, vilka har fiskat på ett vattenområde som hör till en annan by, i dessa fall om de så vill skall få lösa in en andel i vattenområdet på vilket lägenheternas ägare har fiskat, om inlösningsförfarandet är viktigt med tanke på användningen av lägenheterna.

1.2. Förfarandet vid betalning av löseskilling

Enligt gällande stadganden skall likvid över de löseskillingar som skall betalas och erhållas uppgöras mellan byarna och lägenheterna i samband med förrättningen. I fråga om betalning och uppbärande av löseskilling iakttas vad som i lagen om skifte stadgas om förfarandet vid inlösen av samfällt tillandningsområde. Löseskillingen betalas genom statens förmedling. Den som har rätt till löseskilling skall särskilt ansöka om den hos betalningsmyndigheten och då kunna visa att han i egenskap av ägare till den berörda lägenheten har rätt till löseskillingen.

Vattenägoregleringsförrättningarna är systerligen omfattande förrättningar med åtskilliga, t.o.m. hundratals lägenhetsägare som sakägare. Sålunda berör också betalningen av likvidersättningarna som gäller löseskillingarna ett stort antal sakägare. Vattenägornas värde är i allmänhet lågt och en enskild lägenhets andel i ett samfällt vattenområde liten. Därför är även den löseskilling som tillkommer en lägenhet eller som skall betalas för en lägenhets räkning i allmänhet ringa. Den slutliga likvid prestationen minskas i allmänhet ytterligare av att den slutliga prestationen i fråga om varje lägenhet bestäms som skillnaden mellan de löseskillingar som skall betalas.

Det nuvarande förfarandet vid betalning och uppbärande av löseskillingar medför oskäligt mycket arbete och kostnader jämfört med löseskillingarnas belopp. Det föreslås därför att stadgandena om betalning och uppbärande av inlösningsersättningar ändras så att förfarandet vid betalningen av ersättningarna blir betydligt enklare än det är för närvarande.

1.3. Uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna

Sedan vattenägoregleringslagen trädde i kraft har lantmäteriverkets organisation reviderats så att antalet beslutsnivåer vid lantmäteriverket

har minskats från tre till två. Enligt lagen om lantmäteriverket (505/91) består lantmäteriverkets distriktsförvaltning av kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna. Enligt lagens övergångsstadgande överförs de uppgifter som enligt olika lagar hör till lantmäterikontoren på kartverks- och dataservicebyråerna. Enligt den allmänna uppgiftsfördelningen mellan de nämnda verksamhetsenheterna inom distriktsförvaltningen sköter kartverks- och dataservicebyrån närmast kartverksuppgifter och dataserviceuppgifter, ansvarar för register, ombesörjer arkiveringsuppgifter samt sköter lantmäteriverkets betalningsförelse medan lantmäteribyran för sin del drar försorg om utförandet av lantmäteriförrättningar och andra fastighetsförrättningar. Därför är för närvarande den uppgiftsfördelning mellan kartverks- och dataservicebyrån samt lantmäteribyran som följer av vattenägoregleringslagen till vissa delar illa anpassad till den allmänna uppgiftsfördelningen mellan dessa enheter. Det föreslås därför att stadgandena i vattenägoregleringslagen ses över och att uppgiftsfördelningen ändras så att den motsvarar den allmänna uppgiftsfördelningen mellan enheterna i fråga.

1.4. Andra behov av ändringar

Det föreslås att de stadganden om gransk-

ning av förrättningar som ingår i vattenägoregleringslagen ändras så att de motsvarar ändringarna som gjordes i lagen om skifte i november 1992. I förslaget ingår dessutom tekniska ändringar eftersom man med stöd av de stadganden som gäller fastighetsregistret håller på att övergå från förande av jordregister till förande av fastighetsregister. Jordregister är ännu i användning i vissa delar av landet medan övriga delar redan har övergått till fastighetsregister. Avsikten med ändringsförslaget är också att förenhetliga vissa stadganden av teknisk natur i vattenägoregleringslagen med motsvarande ovan nämnda ändringar i lagen om skifte.

2. Propositionens verkningar i fråga om organisation och ekonomi

Propositionen förutsätter inte några organisatoriska ändringar. Vid lantmäteriverket kommer uppgifter som hör till kartverks- och dataservicebyrån i någon mån att överföras på lantmäteribyran. Ändringen är emellertid så ringa att den inte ökar behovet av resurser vid lantmäteribyråerna eller medför behov av överföring av personal.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

2 §. I paragrafen ingår stadgandena om anhängiggörande av en vattenägoregleringsförrättning. I enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen föreslås att uppgiftsfördelningen i samband med anhängiggörandet av en förrättning ändras så att det är lantmäteribyran och inte kartverks- och dataservicebyrån som skall bestämma förrättningsområdet för ägoregleringen och förordna att förrättningen skall verkställas.

Skiftesläggningsförhållandena kan variera betydligt på olika områden. Därför måste omfattningen av regleringsområdet kunna prövas från fall till fall, så att det slutliga resultatet

av regleringen blir bra. Det föreslås därför att paragrafen dessutom ändras så att utsträckningen av det område som skall omfattas av en enskild ägoregleringsförrättning prövas med tanke på ändamålsenligheten med regleringen.

4 §. Det föreslås att omnämmandet som gäller granskning av förrättningen stryks i paragrafens 2 mom., eftersom lantmäteriförrättningar enligt ändringen av lagen om skifte (977/92) som trädde i kraft 1.1.1993, inte längre skall granskas särskilt innan de antecknas i jordregistret eller fastighetsregistret.

7 a §. I enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen föreslås att det i paragrafen tas in stadganden om rätten att på vissa grunder lösa in ett visst vattenområde till

samfällt område för lägenheter som hör till en viss by, eller lösa in andelar i ett visst vattenområde, om lägenheterna i en sådan by till vilken enligt jordabalken eller lagen om råskillnad i vatten inte hör något vattenområde fortlöpande har fiskat i ett vattenområde som hör till en annan by sedan rågång mellan byar verkställts i vattenområdet. Avsikten med de föreslagna stadgandena är att möjliggöra att det läge som sedan länge varit rådande beträffande fisket inom något visst vattenområde kan fortbestå också efter verkställd vattenägoreglering i sådana fall då det på grund av bristfälliga vattenomkretsrågångar mellan byarna har uppstått en sådan situation i fråga om rätten till samfällda vattenområden att man allmänt, i motsats till sakens verkliga natur, har trott att lägenheterna i en viss by har andelar i ett visst samfällt vattenområde.

De föreslagna förutsättningarna för rätt till inlösen är följande: Vattenområdet hör till en annan by och är samfällt vattenområde. Fisket har baserat sig på den uppfattningen att lägenheterna i fråga har andel i det samfällda området. Dessutom förutsätts att denna uppfattning baserar sig på anteckningar i de förrättningshandlingar som har gjorts upp vid vattenomkretsrågången mellan byarna, dvs. protokollet eller kartan, eller vardera. Om fisket däremot har baserat sig på en rättighet enligt 4 § 2 mom. eller 8 § lagen om råskillnad i vatten, medför detta inte inlösningsrätt enligt denna paragraf. Lägenheterna i ifrågavarande by skall också fortlöpande ha idkat fiske från det att vattenomkretsrågången förrättades. En förutsättning för inlösen skall dessutom vara att det med tanke på lägenhetens användning är viktigt att lägenheten får andel i vattenområdet. Sålunda skall inlösningsrätten inte automatiskt gälla alla lägenheter i en viss by. En andel i vattenområdet skall anses vara viktigt för lägenheten, om lägenhetens nuvarande sedvanliga användning innefattar möjlighet till fiske. Erhållande av andel i vattenområdet för att bibehålla möjligheten till fiske skall således i allmänhet anses vara viktigt t.ex. för lägenheter som är avsedda för bostadsändamål, men inte t.ex. för lägenheter som endast är avsedda för marktäkt. Det föreslås att stadganden om de ovan nämnda förutsättningarna för inlösningsrätten tas in i 1 mom.

Det har t.o.m. hänt i praktiken i de områden där denna ägoregleringslag tillämpas att en by vid vattenomkretsrågången har tilldelats ett

eget vattenområde och lägenheterna i byn från och med rågången har fiskat enbart på detta vattenområde, fastän ingen äganderätt till ett vattenområde enligt jordabalken och lagen om råskillnad i vatten hör till byn. Med tanke på dylika fall föreslås att det i 2 mom. tas in ett stadgande om att ett sådant vattenområde på de grunder som nämns i 1 mom. skall kunna inlösas till samfällt område för de lägenheter i byn vilkas ägare yrkar inlösen. Delägarlägenheterna skall i regel få andelar i det inlösta området i förhållande till sitt mantal. Lägenhetsägarna skall dock också ha rätt att komma överens om innehavets storlek på annat sätt.

Vanligen är läget i ett dylikt fall det att lägenheter som äger andelar i ett samfällt område och lägenheter som inte äger någon andel fiskar på samma vattenområde, som kan omfatta en bys hela vattenområde eller en del av ett sådant. Med tanke på dessa fall föreslås att det i 3 mom. tas in stadganden om att lägenheter i en by som inte äger något vattenområde på de grunder som nämns i 1 mom. skall kunna lösa in en andel i ett sådant samfällt vattenområde som hör till en annan by och inom vilket de har fiskat. En förutsättning för inlösen skall ytterligare vara att ägarna till lägenheterna i fråga yrkar inlösen. Då avsikten är att bibehålla en sedvanlig möjlighet till husbehovsfiske på lägenheterna i fråga, föreslås att storleken på de andelar som löses in skall bestämmas på denna grund. Sålunda ändras inte rådande förhållanden visavi fisket på grund av inlösningsen.

18 §. I paragrafen ingår stadganden om likvid som skall göras upp över löseskillingarna samt om betalning och uppbärande av löseskillingar.

Enligt det gällande 1 mom. uppgörs likvid över löseskillingarna byarna och lägenheterna emellan så att den slutliga likvidersättning som tillfaller byn eller lägenheten räknas ut som skillnaden mellan de löseskillingar som skall betalas och de som skall erhållas, dvs. löseskillingarna kvittas mot varandra till den del de täcker varandra.

Momentets hänvisning till byar är inexakt av den anledningen att ett vattenområde eller tillandningsområde även om det är samfällt nu för tiden endast sällan tillhör byns samfällda område. Delägarna i ett samfällt område bestäms ofta på andra grunder. Så som i den allmänna motiveringen konstaterades är begreppet by dessutom inexakt. Vidare är det i

praktiken ändamålsenligt att ett delägarlag för ett samfällt område, oberoende av de grunder på vilka delägarlaget har bildats, i samband med likvidersättningar vid omfattande förrättningar behandlas som den som skall erhålla eller betala löseskillingen endast om delägarlaget har konstituerat sig enligt lagen om samfälligheter (758/89). Sålunda har bestämmelsen i det gällande 2 mom., enligt vilken i fråga om betalning och uppbärande av löseskillning vid vattenägoregleringsförrättning i tillämpliga delar skall iakttas vad som i 243 § 2 och 3 mom. lagen om skifte stadgas om förfarandet vid inlösen av samfällt tillandningsområde, visat sig vara dålig. Den primära utgångspunkten för de ifrågavarande stadgandena i lagen om skifte är betalningen av en ringa löseskillning till ett icke konstituerat delägarlag då det finns endast en inlösare.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att den egendom som löses in i regel skall värderas och likvid över löseskillingen uppgöras särskilt för varje lägenhet. Sådana samfälliga vattenområden och tilländningar vilkas delägare har konstituerat sig enligt lagen om samfälligheter skall utgöra undantag från denna regel. Om regleringen gäller ett sådant område, föreslås att de bestämmelser som gäller lägenheter skall tillämpas på det samfälliga området beträffande den egendom som skall inlösas samt betalningen av löseskillingen. Detta skulle underlätta behandlingen av inlösningsersättningar betydligt i de fall då regleringen gäller delägarlag som omfattar ett stort antal lägenheter. En sådan behandling skulle vara ändamålsenlig också av den orsaken att delägarlagen i allmänhet inte delar upp de ersättningar som de får, såvida ersättningarna inte är betydande, utan använder dem till underhåll och förbättring av det samfälliga området.

T.ex. i sådana fall då den löseskillning som tillfaller ett delägarlag är betydande, kan det också för ett konstituerat delägarlag vara ändamålsenligt att ersättningarna fördelas mellan delägarlägenheterna. Det föreslås därför att detta förfarande skall iakttas vid en förrättning, om delägarlaget kräver det. Stadganden om detta föreslås bli intagna i 1 och 2 mom.

Med tanke på behandlingen av ärendena och framför allt betalningen och uppbärandet av löseskillningarna skulle det vara förmånligt om de delägarlag för samfälliga områden som deltar i en vattenägoreglering skulle ha konsti-

tuerat sig. Även annars, med tanke på förvaltningen och användningen av det samfälliga området är det fördelaktigt om delägarlaget har konstituerat sig. För främjande av konstituering finns i 10 § 2 mom. lagen om samfälligheter ett stadgande, enligt vilket lantmäteribrån skall förordna en sådan diplomingenjör som har till uppgift att utföra lantmäteriförrättningar att ordna ett icke konstituerat delägarlags stämma, ifall en delägare anholder om det. Då det ofta av ovan nämnda skäl är ändamålsenligt att ett delägarlags konstituerande stämma ordnas i samband med regleringsförrättningen, föreslås i 3 mom. ett stadgande, enligt vilket förrättningsingenjören för en regleringsförrättning kan ordna delägarlagets stämma utan särskilt förordnande av lantmäteribrån, ifall en delägare anholder om det.

19 §. Enligt det gällande 1 mom. betalas löseskillingen i regel genom statens förmedling. Betalaren får erlægga betalningen också utan statens förmedling, varvid det som stadgas i lagen om skifte om likvid skall tillämpas. För att betalningsrörelsen skall bli klarare och rättsskyddet för ägaren till inlösningsobjektet förbättras föreslås det att 1 mom. ändras så att betalning av löseskillning utan statens förmedling förutsätter att sakägarna avtalar om detta vid förrättningen.

För närvarande skall den som har rätt till löseskillning ansöka om att få den hos kartverks- och dataservicebyrån också i det fall att löseskillingen betalas genom statens förmedling. Till ansökan skall han foga en utredning om äganderätten till den lägenhet som löseskillingen hänför sig till. Så som redan konstaterades i den allmänna motiveringen är detta förfarande onödigt besvärligt och medför ofta oskäligen kostnader jämfört med den ersättning som erhålls. Det föreslås därför att förfarandet vid betalning av löseskillning genom statens förmedling underlättas så att den löseskillning som tillfaller lägenhetens ägare eller ett konstituerat delägarlag i regel skall betalas utan särskild ansökan, om ägarens eller delägarlagets namn och adress på ett tillförlitligt sätt har kunnat redas ut vid förrättningen på basis av olika handlingar och om det inte finns skäl att anta att någon annan har bättre rätt till löseskillingen. Lantmäteriverkets betalningsställe sköter utbetalningen på basis av förrättningshandlingarna. Det föreslås att stadgandena i paragrafens 2 mom. ändras på ovan nämnt sätt.

I praktiken kan det hända att det i samband med förrättningen inte kan redas ut vem som har rätt till löseskillingen. Det föreslås därför att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., i vilket ingår stadganden om hur den som har rätt till löseskillingen skall förfara för att få den löseskillning som betalas genom statens förmedling och som tillkommer honom.

På grund av sakens natur måste ersättningen i dessa fall sökas och sökanden skall visa att han har äganderätt till den lägenhet för vilken löseskillingen skall betalas. Det föreslås att ansökningarna skall lämnas till kartverks- och dataservicebyrån av den anledningen att förrättningshandlingarna numera arkiveras där och byrån också fungerar som lantmäteriverkets regionala betalningsställe. Det föreslås dessutom att den fordran som avses här skall sökas inom tio år från det förrättningen antecknades i jordregistret eller fastighetsregistret vid äventyr att rätten till den går förlorad. Den föreslagna tiden motsvarar den allmänna preskriptionstiden för en fordran.

Paragrafens 4 mom. motsvarar det nuvarande 3 mom.

20 §. I paragrafens 1 mom. ingår stadganden om att en lägenhet för vars räkning löseskillingen har betalats genom statens förmedling är underpant för betalningen av löseskillingen och ränta på den till staten, samt om uppbärande av och förmånsrätt för en sådan löseskillning och räntan på den.

Då det ovan i 19 § föreslås att också ett konstituerat delägarlag skall kunna betala och erhålla löseskillning, föreslås det att till 1 mom. fogas ett förtydligande hänvisningsstadgande om att 27 § lagen om samfälligheter skall tillämpas då inlösningsersättning har betalats genom statens förmedling för ett delägarlags räkning och delägarlaget inte i godo ersätter staten för löseskillingen jämte räntan. Sålunda kan ett samfällt område i ovan nämnda fall utmätas och säljas för att löseskillingen och räntan skall bli betalda till staten.

21 §. Enligt den gällande paragrafen återdrivs inte löseskillning som har betalats genom statens förmedling, om löseskillingen eller, i fråga om flera lägenheter som tillhör en och samma ägare, löseskillningarnas sammanlagda belopp uppgår till högst tjugo mark. Stadgandet är från 1980. På grund av att penningvärdet har ändrats och kostnaderna för behandlingen av betalningarna stigit föreslås att markbeloppet justeras så att löseskillning som har betalats

genom statens förmedling inte skall återindrivnas, om den uppgår till högst femtio mark.

En löseskillning på högst femtio mark är av ringa ekonomisk betydelse också för den som erhåller ersättningen. Med beaktande av kostnaderna för betalningen av löseskillningar och den noggrannhet som kan uppnås vid värderingen av egendom som löses in är det oändamålsenligt att betala ut löseskillningar som understiger femtio mark. På grund av kvittning av löseskillningar som skall erhållas och betalas för obetydligt små andelar i samfälliga områden är det möjligt att det vid vissa regleringsförrättningar blev aktuellt med betalning av åtskilliga ersättningar som understiger det nämnda markbeloppet. Av ändamålsenlighetsskäl föreslås därför att till paragrafen fogas ett 2 mom., enligt vilket den slutliga löseskillingen inte betalas om den endast uppgår till högst femtio mark.

23 §. Till paragrafen har av tekniska skäl fogats ett tillägg som gäller fastighetsregistret.

25 §. Det föreslås en teknisk ändring i paragrafens 2 mom. Ändringen beror på att det enligt den föreslagna ändringen av 2 § är lantmäteribyran och inte kartverks- och dataservicebyrån som skall förordna att en förrättning skall verkställas.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

3. Lagstiftningsordning

Lagen om vissa regleringar av vattenägor har stiftats på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar. Genom 7 a §, som ingår i lagförslaget, utvidgas rätten till inlösen av annans egendom för enskilt behov jämfört med situationen i dag. Paragrafen strider sålunda mot 6 § regeeringsformen. Därför bör den föreslagna lagen stiftas i den ordning som gäller grundlag.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om vissa regleringar av vattenägor

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, *ändras* i lagen den 11 januari 1980 om vissa regleringar av vattenägor (31/80) 2 §, 4 § 2 mom., 18 och 19 §§, 20 § 1 mom., 21 och 23 §§ och 25 § 2 mom. samt *fogas* till lagen en ny 7 a § som följer:

2 §

Kartverks- och dataservicebyrån utreder inom vilka områden en ägoreglering behövs. På basis av denna utredning bestämmer lantmätteri- byrån förrättningsområdet för ägoregleringen och förordnar att förrättningen skall verkställas. I en och samma ägoreglering medtas ett område i den utsträckning som är ändamåls- enligt för genomförande av regleringen.

4 §

Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller angående förfarandet vid en förrättning samt om anteckning därom i jordregistret eller fastighetsregistret beträffande i 1 mom. avsedda, enligt lagen om skifte verkställda förrättningar, i tillämpliga delar vad som i lagen om skifte stadgas om dessa, beträffande i 9 § 2 mom. avsedd inlösen vad som i lagen om skifte stadgas om bildande av lägenhet av fristående område samt beträffande annan inlösen vad som stadgas om inlösen av sådan tillandning som avses i 243 § lagen om skifte.

7 a §

Har lägenheter i en sådan by, till vilken inte enligt jordabalken eller lagen om råskillnad i vatten och skifte av vattenområde hör något

vattenområde, fortlöpade, sedan rågång mellan byar förrättats på ett vattenområde, på samma sätt som delägarna fiskat på ett visst samfällt vattenområde som från och med rågången hört till en annan by, kan till de lägenheter som hör till en sådan by inlösas vattenområdet eller andel i vattenområdet där lägenheterna i byn har fiskat, om det är viktigt med tanke på användningen av lägenheterna, enligt vad som stadgas i 2 och 3 mom.

Om endast lägenheter i en sådan by som inte äger något vattenområde har fiskat på ett visst vattenområde, inlöses detta vattenområde till samfällt område för de lägenheter i byn vilkas ägare yrkar inlösen. Lägenheterna erhåller andel i det inlösta området enligt sitt mantal, om inte ägarna till lägenheterna avtalar något annat.

Om lägenheter i en sådan by som inte äger något vattenområde har fiskat på ett visst vattenområde tillsammans med lägenheter i en by till vilken vattenområdet hör, inlöses andelar i vattenområdet till de lägenheter i den förstnämnda byn vilkas ägare yrkar inlösen. Storleken på den andel som skall inlösas till en lägenhet bestäms så att den möjliggör sedvanligt husbehovsfiske.

18 §

Den egendom som skall inlösas värderas vid

förrättningen särskilt för varje lägenhet. Beloppen av de löseskillningar som i fråga om varje lägenhet skall erhållas och betalas kvittas mot varandra till den del de täcker varandra, och därefter bestäms det löseskillingsbelopp som för lägenhetens räkning slutligt skall erhållas eller betalas.

Om delägarna i ett samfällt vattenområde eller tillandningsområde bildar ett konstituerat delägarlag enligt lagen om samfälligheter (758/89), tillämpas på ett dylikt område då det är föremål för ägoreglering vad som i 1 mom. stadgas om lägenheter, om inte delägarlaget kräver att löseskillningarna skall behandlas särskilt för varje lägenhet.

På begäran av en delägare i ett samfällt område kan förrättningsingenjören utan särskilt förordnande sköta de uppgifter som avses i 10 § 2 mom. lagen om samfälligheter, om det är ändamålsenligt att organisera förvaltningen av det samfälliga området med tanke på betalning eller erhållande av löseskillning eller återindrivning av löseskillning som staten har förmedlat.

19 §

Löseskillingen betalas genom statens förmedling när förrättningen har antecknats i jordregistret eller fastighetsregistret. Om sakägarna vid förrättningen avtalar att löseskillingen skall betalas utan statens förmedling, tillämpas vad som i lagen om skifte stadgas om likvid.

Om namnet på och adressen till den som har rätt att erhålla den löseskillning som genom statens förmedling skall betalas till lägenhetens ägare eller till ett konstituerat delägarlag för ett samfällt område har utretts vid förrättningen på basis av lagfartshandling, mantals- eller skattelängd eller någon annan handling som ansetts tillförlitlig och det inte finns skäl att anta att någon annan har bättre rätt till löseskillingen, betalar lantmäteriverkets betalningsställe ut löseskillingen på basis av förrättningshandlingarna.

I andra fall än de som avses i 2 mom. skall betalning av löseskillning genom statens förmedling sökas hos den kartverks- och dataservicebyrå inom vars verksamhetsområde lägenheten eller det samfälliga området ligger inom tio år från det förrättningen antecknades i jordregistret eller fastighetsregistret. Till ansökan skall fogas en i 2 mom. nämnd utredning om att sökanden eller hans fångesman då inlösnings skedde ägde den lägenhet som löseskillingen i

fråga skall tillfalla enligt 18 §. Om löseskillningen inte söks inom nämnda tid, går rätten till den förlorad.

Löseskillingen för en fristående tillandning betalas till den som vid förrättningen antecknats såsom ägare till tillandningen eller till vilken dennes rätt har övergått.

20 §

En lägenhet för vars räkning staten har betalt löseskillning är underpant för betalningen av löseskillingen och räntan på den till staten. Om staten har förmedlat en löseskillning som ett delägarlag för ett samfällt område skall betala, tillämpas 27 § lagen om samfälligheter. Löseskillingen jämte ränta kan, oberoende av hur länge den har varit obetald, tas ut ur lägenheten eller hos delägarlaget med samma förmånsrätt som stadgas för offentligrättsliga prestationer som utgår av fastighet.

21 §

Uppgår en löseskillning som har betalats genom statens förmedling eller, i fråga om flera lägenheter som tillhör en och samma ägare, löseskillningarnas sammanlagda belopp till högst femtio mark, uppbärs inte någon löseskillning.

Uppgår den slutliga löseskillning som genom statens förmedling skall betalas till lägenhetens ägare eller till delägarlaget eller, i fråga om flera lägenheter som tillhör en och samma ägare, de slutliga löseskillningarnas sammanlagda belopp till högst femtio mark, betalas ingen löseskillning.

23 §

Ägorna får tillträdas när förrättningen har antecknats i jordregistret eller fastighetsregistret.

25 §

I lantmäteribyråns beslut enligt 2 § får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Denna lag tillämpas även vid sådana vattenägoregleringsförrättningar som är anhängiga då lagen träder i kraft vid vilka slutstämman inte

har hållits före ikraftträdandet. Lagens 19 § har hållits men betalningen av löseskillingar
2 mom. tillämpas dessutom i tillämpliga delar genom statens förmedling ännu inte helt har
på sådana förrättningar vid vilka slutstämma verkställts.

Helsingfors den 14 maj 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Jord- och skogsbruksminister *Martti Pura*

Lag

om ändring av lagen om vissa regleringar av vattenägor

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, *ändras* i lagen den 11 januari 1980 om vissa regleringar av vattenägor (31/80) 2 §, 4 § 2 mom., 18 och 19 §§, 20 § 1 mom., 21 och 23 §§ och 25 § 2 mom. samt *fogas* till lagen en ny 7 a § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Lantmäterikontor skall utreda inom vilka områden ägoreglering är påkallad. På basen av denna utredning bestämmer lantmäterikontoret förrättningsområdet för ägoregleringen och förordnar att förrättningen skall verkställas. I en och samma ägoreglering skall medtagas område i den utsträckning som är påkallad för genomförande av regleringen.

Föreslagen lydelse

2 §

Kartverks- och dataservicebyrån utreder inom vilka områden *en* ägoreglering *behövs*. På *basis* av denna utredning bestämmer *lantmäteribrån* förrättningsområdet för ägoregleringen och förordnar att förrättningen skall verkställas. I en och samma ägoreglering *medtas ett* område i den utsträckning som är *ändamålsenligt* för genomförande av regleringen.

4 §

Såvida ej i denna lag annorlunda stadgas, gäller angående förfarandet vid förrättningen samt om *granskning av förrättning och* anteckning därom i jordregistret beträffande i 1 mom. avsedda, i enlighet med lagen om skifte verkställda förrättningar, i tillämpliga delar vad i lagen om skifte är stadgat om dessa, beträffande i 9 § 2 mom. avsedd inlösen vad i lagen om skifte är stadgat om bildande av lägenhet av fristående område samt beträffande annan inlösen vad om inlösen av tillandning, som avses i 243 § lagen om skifte, är stadgat.

Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller angående förfarandet vid *en* förrättning samt om anteckning därom i jordregistret *eller fastighetsregistret* beträffande i 1 mom. avsedda, *enligt* lagen om skifte verkställda förrättningar, i tillämpliga delar vad *som* i lagen om skifte *stadgas* om dessa, beträffande i 9 § 2 mom. avsedd inlösen vad *som* i lagen om skifte *stadgas* om bildande av lägenhet av fristående område samt beträffande annan inlösen vad *som* *stadgas* om inlösen av *sådan* tillandning som avses i 243 § lagen om skifte.

7 a §

Har lägenheter i en sådan by, till vilken inte enligt jordabalken eller lagen om råskillnad i vatten och skifte av vattenområde hör något vattenområde, fortlöpade, sedan rågång mellan byar förrättats på ett vattenområde, på samma sätt som delägarna fiskat på ett visst samfällt vattenområde som från och med rågången hört till en annan by, kan till de lägenheter som hör

Gällande lydelse

18 §

Egendom som inlöses skall värderas vid förrättningen, och likvid över löseskillingarna skall uppgöras byarna och lägenheterna emellan. Härvid skall i fråga om varje *by* och lägenhet beloppen av de löseskillingar, som skall erhållas och erläggas, kvittas mot varandra till den del de täcker varandra, och härefter bestämmas de löseskillingsbelopp som slutligt skall erläggas för vederbörande lägenhetsräkning eller tillfalla den.

I fråga om betalning och uppbärande av löseskilling skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 243 § 2 och 3 mom. lagen om skifte är stadgat om förfarandet vid inlösen av samfällt tillandningsområde.

19 §

Löseskilling betalas genom statens förmedling sedan förrättningen antecknats i jordregistret. Betalaren får erlægga betalning även utan

Föreslagen lydelse

till en sådan *by* inlöses vattenområdet eller andel i vattenområdet där lägenheterna i *byn* har fiskat, om det är viktigt med tanke på användningen av lägenheterna, enligt vad som stadgas i 2 och 3 mom.

Om endast lägenheter i en sådan *by* som inte äger något vattenområde har fiskat på ett visst vattenområde, inlöses detta vattenområde till samfällt område för de lägenheter i *byn* vilkas ägare yrkar inlösen. Lägenheterna erhåller andel i det inlösta området enligt sitt mantal, om inte ägarna till lägenheterna avtalar något annat.

Om lägenheter i en sådan *by* som inte äger något vattenområde har fiskat på ett visst vattenområde tillsammans med lägenheter i en *by* till vilken vattenområdet hör, inlöses andelar i vattenområdet till de lägenheter i den förstnämnda *byn* vilkas ägare yrkar inlösen. Storleken på den andel som skall inlösas till en lägenhet bestäms så att den möjliggör sedvanligt husbehovsfiske.

18 §

Den egendom som skall inlösas värderas vid förrättningen särskilt för varje lägenhet. Beloppen av de löseskillingar som i fråga om varje lägenhet skall erhållas och betalas kvittas mot varandra till den del de täcker varandra, och därefter bestäms det löseskillingsbelopp som för lägenhetens räkning slutligt skall erhållas eller betalas.

Om delägarna i ett samfällt vattenområde eller tillandningsområde bildar ett konstituerat delägarlag enligt lagen om samfälligheter (758/89), tillämpas på ett dylikt område då det är föremål för ägoreglering vad som i 1 mom. stadgas om lägenheter, om inte delägarlaget kräver att löseskillingarna skall behandlas särskilt för varje lägenhet.

På begäran av en delägare i ett samfällt område kan förrättningsingenjören utan särskilt förordnande sköta de uppgifter som avses i 10 § 2 mom. lagen om samfälligheter, om det är ändamålsenligt att organisera förvaltningen av det samfälliga området med tanke på betalning eller erhållande av löseskilling eller återdrivning av löseskilling som staten har förmedlat.

19 §

Löseskillingen betalas genom statens förmedling när förrättningen har antecknats i jordregistret eller fastighetsregistret. Om sakägarna

Gällande lydelse

statens förmedling, varvid vad i lagen om skifte är stadgat om likvid skall tillämpas.

Om löseskilling som betalas genom statens förmedling skall överlåtaren ansöka skriftligt hos lantmäterikontoret. Till ansökan skall fogas utredning om att sökanden eller den, vars rätt övergått på honom, då inlösningen ägde rum, var ägare till den lägenhet, som löseskillingen enligt 18 § skall tillfalla. Kan sökanden icke förete dylik utredning eller skulle dess införskaffande orsaka oskäligen kostnader jämfört med löseskillingen, kan löseskillingen betalas till sökanden, om denna det begär och genom utdrag ur mantals- eller skattelängd eller med annat dylikt på tjänstens vägnar utfärdad intyg styrkar, att sökanden eller hans fångesman, då inlösningen skedde, var antecknad som ägare till ovan avsedda lägenhet och det icke finns skäl att antaga, att någon annan har bättre rätt till löseskillingen.

Löseskillingen för fristående tillandning betalas till den som vid förrättningen antecknats såsom ägare till tillandningen eller till vilken dennes rätt övergått.

Lägenhet, i fråga om vilken löseskilling har bestämts att utgå, är underpant för betalningen till staten av den av staten förmedlade löseskillingen och räntan därpå. Löseskillingen jämte ränta kan, oberoende av hur länge den varit obetald, uttagas ur lägenheten med samma förmånsrätt som är stadgad för offentlig-rättsliga prestationer som utgår av fastighet.

21 §

Uppgår löseskilling eller, i fråga om flera lägenheter som tillhör en och samma ägare, löseskillingarnas sammanlagda belopp till högst tjugo mark, uppbäres icke någon löseskilling.

Föreslagen lydelse

vid förrättningen avtalar att löseskillingen skall betalas utan statens förmedling, tillämpas vad som i lagen om skifte stadgas om likvid.

Om namnet på och adressen till den som har rätt att erhålla den löseskilling som genom statens förmedling skall betalas till lägenhetens ägare eller till ett konstituerat delägarlag för ett samfällt område har utretts vid förrättningen på basis av lagfartshandling, mantals- eller skattelängd eller någon annan handling som ansetts tillförlitlig och det inte finns skäl att anta att någon annan har bättre rätt till löseskillingen, betalar lantmäteriverkets betalningsställe ut löseskillingen på basis av förrättningshandlingarna.

I andra fall än de som avses i 2 mom. skall betalning av löseskilling genom statens förmedling sökas hos den kartverks- och dataservicebyrå inom vars verksamhetsområde lägenheten eller det samfälliga området ligger inom tio år från det förrättningen antecknades i jordregistret eller fastighetsregistret. Till ansökan skall fogas en i 2 mom. nämnd utredning om att sökanden eller hans fångesman då inlösningen skedde ägde den lägenhet som löseskillingen i fråga skall tillfalla enligt 18 §. Om löseskillingen inte söks inom nämnda tid, går rätten till den förlorad.

Löseskillingen för en fristående tillandning betalas till den som vid förrättningen antecknats såsom ägare till tillandningen eller till vilken dennes rätt har övergått.

20 §

En lägenhet för vars räkning staten har betalt löseskilling är underpant för betalningen av löseskillingen och räntan på den till staten. Om staten har förmedlat en löseskilling som ett delägarlag för ett samfällt område skall betala, tillämpas 27 § lagen om samfälligheter. Löseskillingen jämte ränta kan, oberoende av hur länge den har varit obetald, tas ut ur lägenheten eller hos delägarlaget med samma förmånsrätt som stadgas för offentlig-rättsliga prestationer som utgår av fastighet.

21 §

Uppgår en löseskilling som har betalats genom statens förmedling eller, i fråga om flera lägenheter som tillhör en och samma ägare, löseskillingarnas sammanlagda belopp till högst femtio mark, uppbärs inte någon löseskilling.

Gällande lydelse

23 §

Ägor får tillträdas när förrättningen antecknats i jordregistret.

25 §

I ovan i 2 § avsett beslut av lantmäterikontor får ändring icke sökas genom besvär.

Föreslagen lydelse

23 §

Ägorna får tillträdas när förrättningen har antecknats i jordregistret eller fastighetsregistret.

I lantmäteribrans beslut enligt 2 § får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Denna lag tillämpas även vid sådana vattenägoregleringsförrättningar som är anhängiga då lagen träder i kraft vid vilka slutstämma inte har hållits före ikraftträdandet. Lagens 19 § 2 mom. tillämpas dessutom i tillämpliga delar på sådana förrättningar vid vilka slutstämma har hållits men betalningen av löseskillingar genom statens förmedling ännu inte helt har verkställts.

